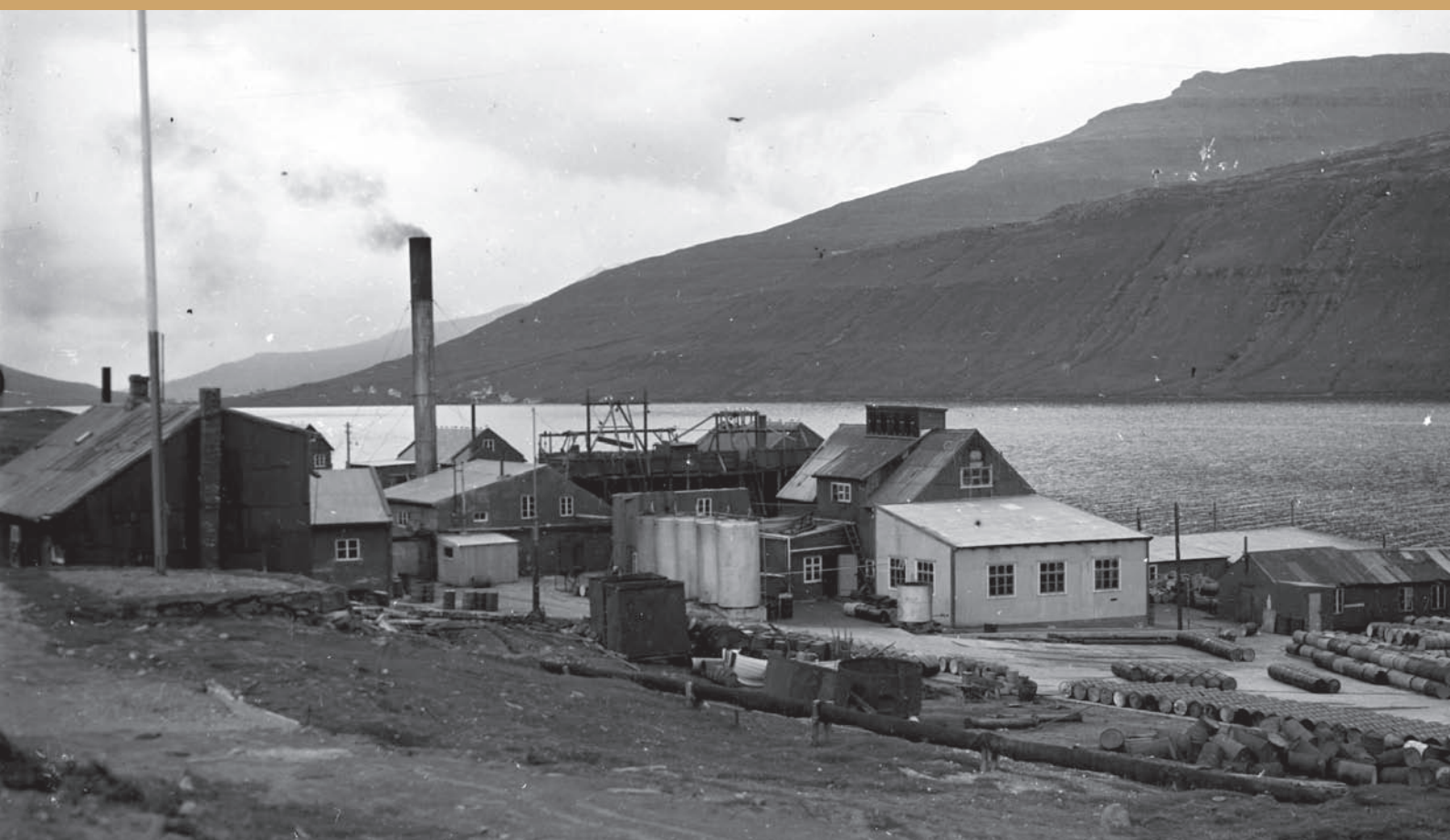

Mai 2007

Hvalastøðin við Áir

Ávegis álit um varðveiting av
hvalastøðini sum sjóvinnusavn

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Hvalastøðin við Áir

Ávegis álit um varðveiting av
hvalastøðini sum sjóvinnusavn

Mentamálaráðið
Hoyvíksvegur 72
Fo-100 Tórshavn

tel +298 355000
www.mmr.fo

Mai 2007

Til landsstýrismannin í mentamálum

Á heysti 2006 setti landsstýrimaðurin í mentamálum, Jógvan á Lakjuni, nevnd at arbeiða við spurninginum um at varðveita hvalastøðina við Áir. Ásett var, at nevndin skuldi handa landsstýrismanninum álit á vári 2007.

Tað er nevndini greitt, at hvalastøðin við Áir er varðveitingarverd sum dømi um ídnaðarsamfelagið, ið tók seg upp í Føroyum síðst í 19. øld. Hvalaveiðan hevði stóran týdning í tátíðar samfelagnum. Hvalastøðir vórðu bygdar um allan heim og 7 hvalastøðir vóru í Føroyum. Í dag er mestsum øll hvalaveiða burtur, og harvið eisini tær allarflestu hvalastøðirnar. Hvalastøðin við Áir er tí eisini varðveitingarverd sæð úr alheims sjónarhorni.

Tað er mest sum av tilvild, at bygningarnir við Áir standa enn, og takkað verið víðsjóndum fólki í Sundalagnum og Føroya Fornminnissavni, er ein stórur partur av amboðunum frá hvalastøðini framvegis til taks. Tað fer tí at bera til at føra hvalastøðina við Áir aftur í nærum upprunaligan stand, ikki við sjóvinnuligum endamáli fyri eygað, men við tí endamáli, at skapa eitt sjóvinnusøguligt savn og ein mentanarligan upplivingardepil við Áir. Tað er tó greitt, at bygningarnir eru merktir av elli, og skal hvalastøðin varðveitast, er neyðugt at farið verður undir arbeiðið at tryggja bygningar og amboð alt fyri eitt.

Undir arbeiðinum hevur nevndin ásannað, at fyri at koma við einum fullfíggaðum uppskoti um, hvussu hvalastøðin við Áir kann varðveitast, er neyðugt við kanningum og støðumeting av, í hvørjum standi hvalastøðin er bæði viðvíkjandi bygningum og amboðum. Eitt fullfíggað tilmæli eigur eisini at innihalda eina meting av kostnaðinum av samlaðu verkætlanini. Hesar kanningar eru kostnaðarmiklar, og nevndin hevur ikki havt fíggarligar móguleikar at gera hetta arbeiði.

Av hesum orsøkum hevur nevndin valt at gera hetta ávegis tilmæli, sum skal liggja til grund fyri tí framhaldandi arbeiðinum, um undirtøka fæst fyri hesum.

Nevndin fyri varðveiting av hvalastøðini við Áir

Andras Mortensen, landsantikvarur
Føroya Fornminnissavn

Dorete Bloch, stjóri
Føroya Náttúrugripasavn

Jógvan Mørkøre, bygdaráðslimur
Sunda kommuna

Ole Jensen, arkitektur
Landsverk, ráðgevi hjá nevndini

Armgard Weihe, fulltrúi
Mentamálaráðið, nevndarforkvinna

Niðurstøða

Hvalastøðin við Áir verður mett at vera varðveitingarverd sæð út frá føroyskari eins og alheims ídnaðar- og sjóvinnusøgu í 20. øld. Harafturat er hvalastøðin við Áir varðveitingarverd sæð út frá mentanarsøguligum sjónarhorni.

Mælt verður til,

- at prinsippavgerð verður tikin um, at hvalastøðin við Áir verður varðveitt sum savn.
- at økið við Áir verður skipað sum ein depil fyri ferðavinnu og mentanarsøguligum upplivingum við serligum atliti at sjóvinnu.
- at virksemið verður skipað í samstarvi millum land, kommunu og privata vinnu.
- at eitt stýri, útnevnt av landsstýrismanninum í mentamálum og Sunda kommunu verður sett til at standa fyri fyrireikingararbeiðinum.
- at ein játtan verður sett á § 7 í løgtingsfíggarlógini áljóðandi kr. 990.000 í 2008 til Hvalastøðina við Áir til bráðfeingis viðlíkahald og tøkniligt fyrireikingararbeiði.
- at stýrið kannar móguleikar fyri eksternari fígging til umvæling av hvalastøðini og uppbygging av sjóvinnusavni.

Søguliga gongdin

Móti endanum av 19. øld fór hvalastovnurin við strendurnar í Norðurnoregi og Finnmørkini av álvara at minka, og tað førði til, at norsku hvalaveiðifyritøkurnar fóru at leita sær eftir nýggjum veiðiøkjum. Eyguni vórðu fyrst vend móti Íslandi, har umstøðurnar vóru góðar. Men skjótt varð komið eftir, at stovnarnir, ið gingu í havinum kring Ísland, eisini vóru í havinum kring Føroyar. Tí varð mettt, at eisini úr Føroyum átti lönandi hvalaveiða at verða rikin.

Summarið 1894 fór so Albert Grøn, hvalafangari úr Sandefjord, undir fyrstu royndirnar við hvalaveiðu í Føroyum. Hann hevði framman undan rikið hvalaveiðu úr Finnmørkini. Við hvalabátinum Urd fór hann til Føroya, har hann bygdi eina hvalastøð á Gjánoyri í 1893. Grøn hevði fingið veiðiloyvi frá amtmanninum í Føroyum og fekk yvirhøvur góða móttøku frá myndugleikunum. Hvalabátur hansara fekk loyvi at sigla undir norskum flaggi, og hann var fyrsta árið frítikin fyri avgjöld. Meting hansara, at Føroyar áttu at vera eitt brúkiligt veiðiøki, vísti seg at vera røtt.

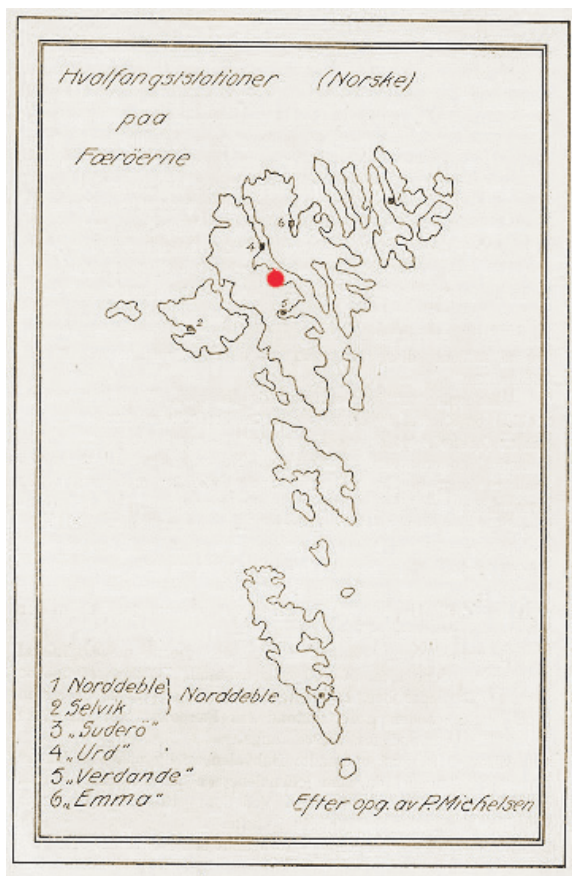

Hvalabáturin og flutningsskipið Chr. Rebeiro fyri akker við Áir

Hvalastøðin við Áir

Í árunum 1893-1905 vórðu 7 hvalastøðir settar á stovn í Føroyum. Tann sjeypda var hvalastøðin við Áir, sum skotski handilsmaðurin, Chr. Salvesen, í Leith, við felagnum Dansk Hvalfangst og Fiskeri A/S, setti á stovn. Eftir at hon var sett upp, komu ikki fleiri. Hinar 6 vóru á Gjánoyri, í Norðdepli, í Funningsfirði, í Selvík, í Lopra og á Signabø. Norska hvalaveiðan í Føroyum endaði í 1930. Tá vóru einans tvær hvalastøðir eftir, støðirnar í Lopra og við Áir.

Síðan tóku føroyingar raksturin yvir, men við misjavnari úrtøku. Hvalastøðin við Áir, sum hon stendur í dag, er frá 1936, tá hon fyrri stóran part varð bygd av nýggjum. Summir partar eru kortini eldri. Seinastu útbyggingarnar fóru fram í 1950-árunum. Hvalastøðin er bygd eins og eldru hvalaolju- og guanoverksmiðjurnar, sum nú eru burtur, og megnar hon enn at geva vitjandi eina uppliving av øllum tí virksesemi, ið var á hesum verksmiðjum.

Kort úr bókini Av hvalfangstens historie, eftir Sigurd Risting. Hvalastøðin við Áir, merkt við reyðum á kortinum, er yngsta hvalastøðin í landinum og ikki við.

Plánurin ein góðveðursdag

Hvalastøðin við Áir umboðar ein sera týðningarmiklan part í føroyskari vinnusøgu. Hon er eitt dømi um verksmiðjuumhvørvi á landi frá tíðini, tá ið føroyska samfelagið tók síni fyrstu stig inn í industrialiseraðu øldina. Hvalastøðirnar høvdu eisini stóran týðning fyri livilíkindini í Føroyum í hesi tíðini, tá fólkatalið vaks nógv og meira skuldi til hjá hvørjum einstøkum fyri at lívbjarga sær.

Hóast tvøstið fyrst og fremst varð ætlað til ídnaðarframleiðslu, so bar til at keypa tvøst fyri bíligan penga, og tað var til ómetaligan stuðul hjá mongum fátøkum heimi, sum ein heimild úr Norðstreymi greiðir frá í Føringatíðinum 1897. Serliga í Sundalagnum, har tríggar hvalastøðir vóru, hevði hvalaveiðan stóran búskaparligan týðning.

Ein harpun verður rættað í smiðjuni

Hvalaveiðan hevði eisini við sær, at føroyingar fóru út í heim. Í FF-blaðnum, nr. 365 frá 20. apríl 2006, stendur áhugaverd grein um Thomas Jacobsen, føddur á Skipanesi í 1876, at hann í 1913 fer til Suður Georgia at arbeiða á eini hvalastøð har. Arbeiðið var komið í lag gjøgnum Salvesen í Leith.

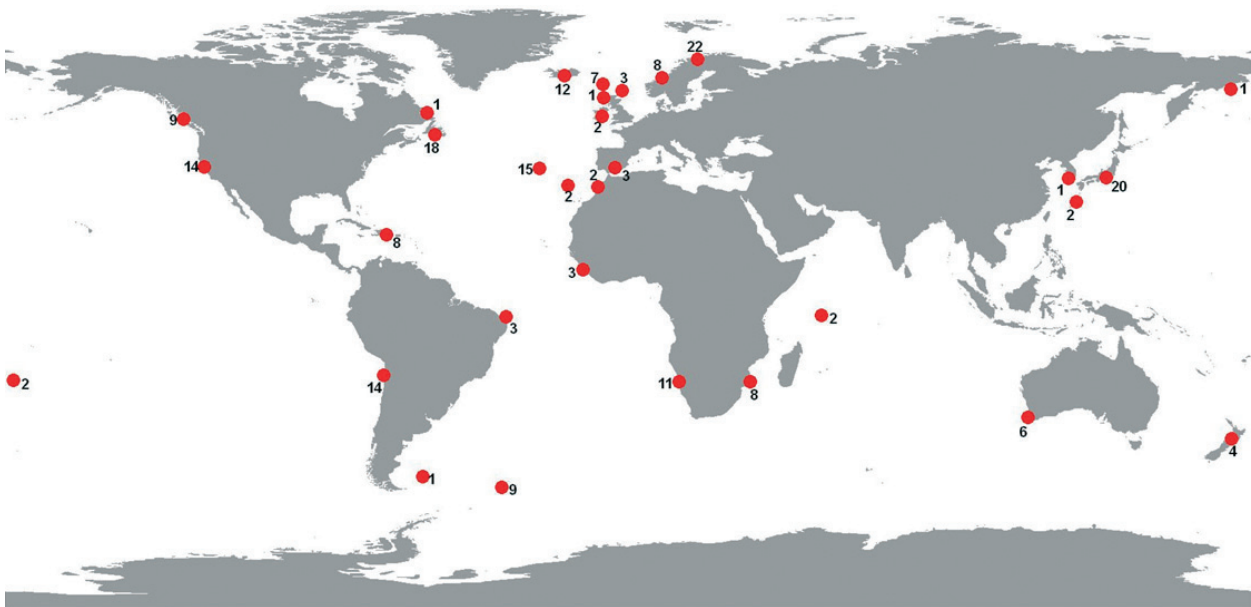
Frágreiðingin um ferðina, har teir leggja inn í Afrika og síðani um arbeiðið á hvalastøðini í Grytviken, har Tummas millum annað umvælir eitt tannhjól umborð á skipinum Endurance hjá kenda pólfaranum Shackleton, gevur okkum innlit í livikor og arbeiðsumstøður hjá føroyingum fyrst í 20. øld.

Norska stórhvalaveiðan runt heimin

Fram við öllum ströndum í heimshøvunum hava verið til samans 214 hvalastøðir. Norðmenn bygdu og áttu meira ella minni allar støðirnar, og vóru allar gjørdar eftir somu skipan. Einasti munurin var støddin, men tey ymisku húsini lógu eins á øllum plássunum. So skjótt lönandi vinna ikki fekst í einum øki, varð hvalastøðin tikin niður og flutt í annað øki. Av hesum 214 hvalastøðum eru í dag bert hvalastøðin við Áir eftir á norðaru hálvu. Í Albany á útsynningshorninum av Avstralia og í Grytviken í South Georgia eru søvn skipað til minnis um hvalaveiðuna har.

Við Áir standa upprúna húsini uppi enn, og hvalastøðin kann sostatt gerast eitt savn, sum lýsir hvalaveiðuna sum eina vinnu, ið hevur havt alheims týðning. Savnið hevur sostatt týðning, ikki bara fyri føroyingar, men fyri fólk úr øllum heiminum.

Her skal viðmerkjast, at hvalastøðin Þyril á Hvalfjørðinum í Íslandi, ið er virkin í dag, er bygd heilt øðrvísi. Hon varð bygd í 1948 og skipað sum eitt flótandi kókarí. Á teimum norsku støðunum varð hvalurin skorin upp á plánum, og lutirnir vórðu síðani togaðir við spølum niðan til holini við kvørnum omanfyri kókaríið, ið liggur til høggru fyri plánum. Á Þyril verður hvalurin skorin upp eina hædd hægri enn á teimum norsku støðunum, og øll viðgerð, fínari uppskering og frysting av tí flensaða hvalinum liggur undir uppskeringarpplánum.

Norsku hvalastøðirnar vóru 214 í tali

Norskar hvalastøðir

Staður	Tal av hvalastøðum	Staður	Tal av hvalastøðum
Labrador	1	South Georgia	9
Newfoundland	18	Falklandsoyggjarnar	1
Ísland (Þyrill er øðrvísi)	12	New Zealand	4
Finmørkin og Svalbard	22	Australia	6
Noreg	8	Seysshellurnar og Indiska havið	2
Føroyar	7	Japan	20
Hetland	3	Oyggjar við Japan	2
Hebridurnar	1	Kyrrahavið	2
Írland	2	Mongolia	1
Spania	3	Korea	1
Azorurnar	15	Caribia	8
Madeira	2	Brasilía	3
Marokko	2	Vestur Suðuramerika	14
Vestur Afrika	3	Vestur USA	14
Suðurvestur Afrika	11	Vestur Canada	9
Suðureystur Afrika	8	Tilsamans	214

Vinnuliga norska hvalaveiðan í heimshøvunum byrjaði í Norðurhøvum, fyrst úr Norðurnoregi, síðani, tá hvalurin minkaði har, frá støðum í Føroyum, Íslandi, Hetlandi, Orkney og Írlandi, og haðani frá hvalastøðum í Amerika, Japan, Afrika og í Suðurhøvum. So hvørt sum veiðan ikki loysti seg longur, vórðu støðirnar niðurtiknar og settar upp á plássum, har stutt var at sigla til veiðiøkini.

Vardveittar norskar hvalastøðir, við Áir, í Grytvíken á South Georgia og í Albany í Australia.

Søvn og ferðavinna

Hóast tað ikki eru meira enn 100 ár síðani, at hetta sjóvinnuvirksemið var, so vita vit ikki stórt um tað. Hetta er sostatt ein granskingarligur spurningur, sum vit eiga at taka upp. At vit ikki longur vita tað nógva um hetta virksemið, eigur at fáa okkum at hugsa um eftirkomarar okkara og tað, sum vit lata teimum av mentanarsøguligum virðum, sum vóru av týðningi í okkara tíð. Enn hava vit lítið og einki gjørt fyri at miðla tað, sum ber nútíðarsamfelagnum uppi, nevniliga fiskivinnuna, sum tók seg upp samstundis sum handilsliga hvalaveiðan hjá norðmonnum í Føroyum.

Onkrar sluppir eru varðveittar, onkur motorbátur eisini, men ikki í almennum savnshøpi. Vit eiga at lata eftirkomarar okkara fáa innlit í hetta, meðan tíð enn er. Í savnshøpi fokusera vit enn upp á bóndasamfélagið – tíðina áðrenn fiskivinnusamfélagið tók at mennast. Men lítið og einki er gjørt við moderniseringina og tað, sum hon er grundað á, nevniliga tilfeingið úr havinum. Tíðin er nú komin at fokusera upp á skipini, fiskavirkini, fólkinum, sum høvdu teirra lívsstarv á teimum, fiskin og annað í vinnusøgu okkara.

Hvalastøðin við Áir og umhvørvið har bjóðar til júst tilíkar upplivingar, ið kunnu nøra um hugflog og medvit teirra, ið vaksa upp í Føroyum í dag. Vit liva ikki í bóndasamfelagnum, men í einum fjøltáttaðum modernaðum samfelag, og spurningurin er, um vit sýna hesum stoltleika og virðing í nóg góðan mun.

Hvat skulu vit gera við flakalinjurnar, nútíðar verksmiðjurnar, tá ið tær fara úr brúki. Hvat við flakatrólarum og øðrum verksmiðjuskípum.

Skotið verður upp, at økið kring hvalastøðina við Áir verður lagt av til útbygging av sjóvinnusavni. Umstøðurnar eru til tað, hóast tað ikki verður gjørt í einum. Tíð er at sýna visioneran hugburð. Tað snýr seg um at skapa ein gróðrabotn – ikki at útføra allar vísiðir í senn, tí tað hava vit valla fíggarfórleika til. Vit mugu seta okkum langsiktað mál.

Men fyrst og fremst mugu vit seta okkum fyri at náa hesum málum – koma til eina niðurstøðu um, at hetta vilja vit brúka hvalastøðina við Áir til í framtíðini.

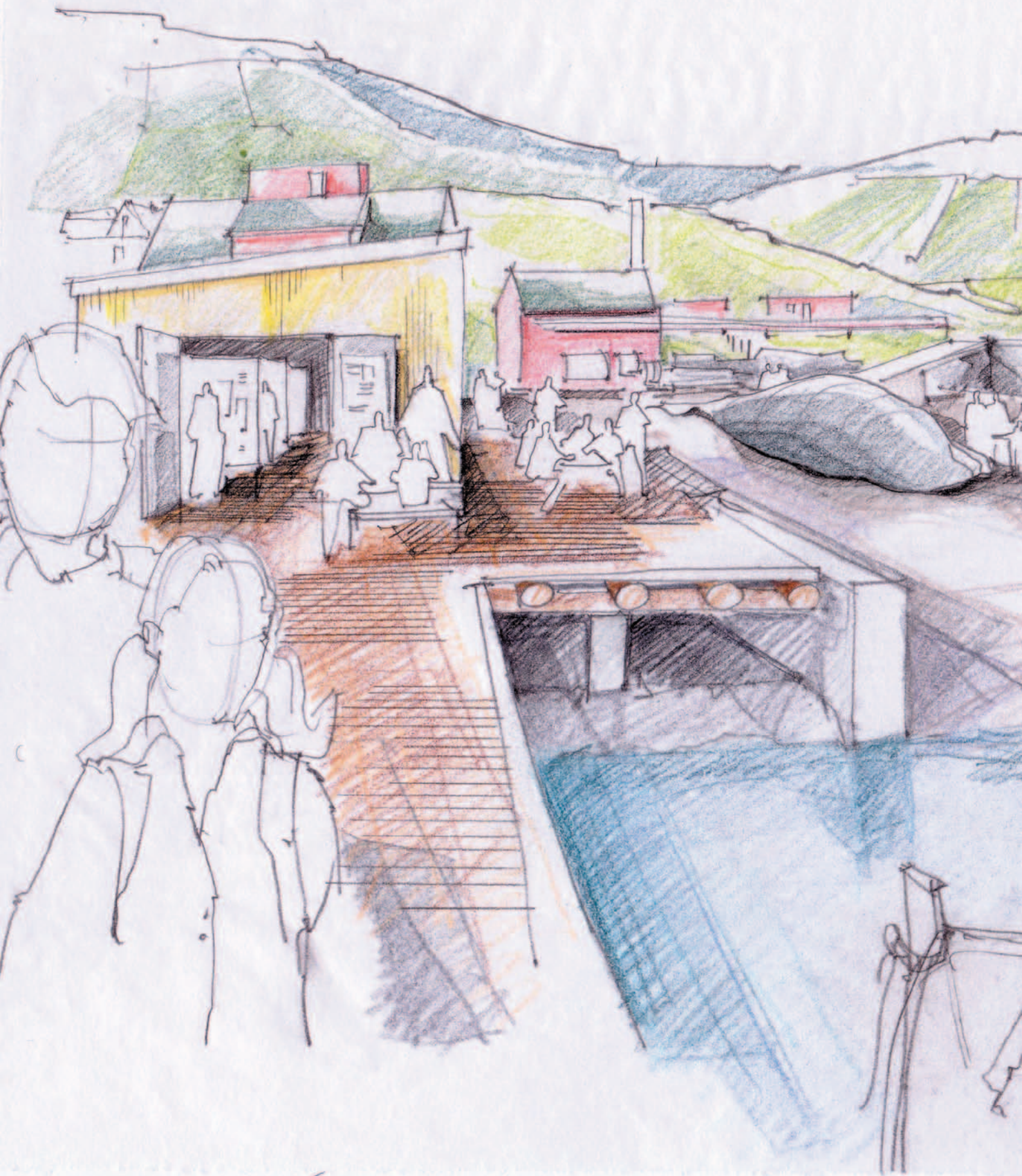
Sum bygningarnir standa í dag, eru teir eitt tilfeingi, sum ikki eigur at verða latið fara fyri bakka, og somuleiðis økið rundan um, sum er sera væl eignað til savnsliga útbygging við atlitum at tí vinnu- og mentanarsøguliga tíðarskeiðinum í føroyskari søgu, sum hvalastøðin er partur av.

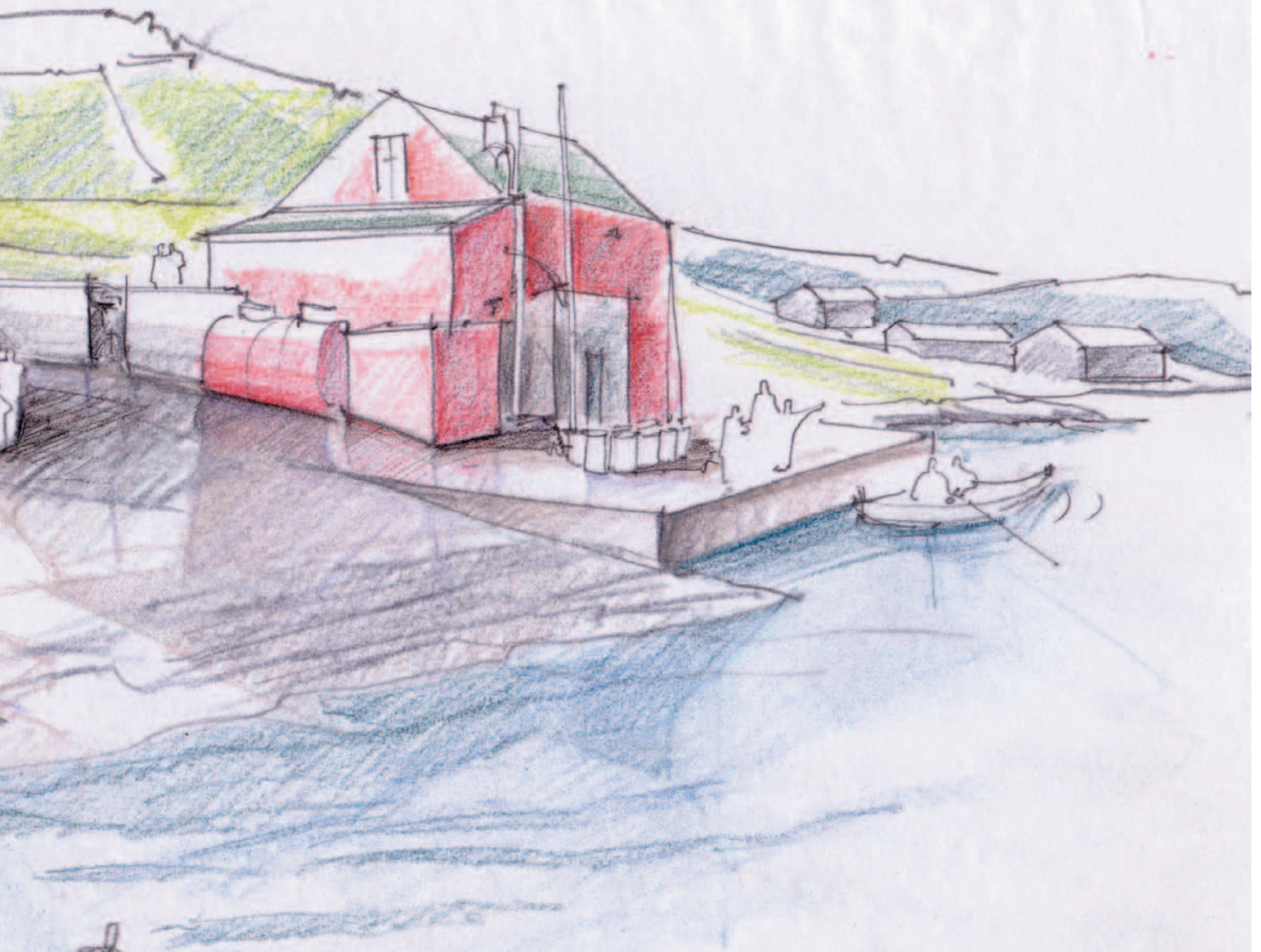
Verður hugsað um ferðavinnuna, liggur hvalastøðin við Áir væl fyri. Stutt er at koyra úr stórum parti av landinum.

Økið kring hvalastøðina er eisini væl eignað at bjóða fram til ferðavinnuna við eitt nú campingplássi, útleigjan av smábátum, matstovuvirksemi og øðrum.

At ferðast í egnum landi vindur alt meira upp á seg, og hvalastøðin við Áir og økið uttanum kann gerast ein upplivingardepil og bjóða familjum og ferðafólki ógloymandi upplivingar bæði á landi og á sjógvum.

Upplivingardepil við Áir

Hvalastøðin tikin í nýtslu sum sjóvinnusavn. Gomlu tólini eru sett í stand og framsýningarholi sýna lutir og myndir frá farnari tíð. Ein hvalur úr glasfipuri á plánum lýsir tað virkseimð, ið einuferð var.

Brúgvín er gjørd av nýggjum, fólk sita og hugna sær og fáa sær ein drekkamunn og børn og vaksin hugna sær í smábátum, ið kunnu leigast á staðnum.

Campingpláss og matstovuhentleikar eru í økinum.

Varðveitingarstøðan hjá hvalastøðini við Áir

Fyri 25 árum síðan, í 1982, vísti Føroya Fornminnissavn á, at á hvalastøðini við Áir vóru mentanarsøgulig virði, ið áttu at verða varðveitt. Savnið bað tí Føroya Landsstýri um loyvi at savna leysar lutir í økinum og fáa teir undir tak. Hetta varð gjørt árinum 1982 og 1983. Eisini vórðu tó gjørdar skrásetingar av økinum og bygningunum har.

Aftur í 1989 vísti Føroya Fornminnissavn á, at hvalastøðin hevur antikvarískt virði, sum hond átti at verði tikið um. Sama ár samtykti Landsstýrið, at hvalastøðin eigur at verða varðveitt.

Øll árinum hevur Landsverkfrøðingurin, seinni Landsverk, lønt einum umsjónarmanni at hava bráðfeingis viðlíkahald um hendi. Í 1997 var ein støðumeting gjørd. Støðumetingin tók støði í gjøgnumgongd og uppmátning av økinum og bygningunum, og mett varð um, hvørjum standi bygningarnir vóru í. Arkitektavirkið Kári Thomsen gjørdi støðumetingina fyri Landsarkitektin.

Tíðin var kortini ikki búgvín til at fáa í lag umvælingartiltøk, men bráðfeingis viðlíkahald hevur verið. Hvør støðan er í dag, er ógreitt, og neyðugt er við nýggjari støðumeting at leggja til grund fyri ítøkiligum umvælingarætlanum og ætlanum um framtíðar nýtslu.

Loftmynd av økinum við Áir

Ávegis tilmæli

Nevndin skjýtur upp,

- at farið verður undir varðveitng av hvalastøðini við Áir við tí endamáli at hvalastøðin verður skipað sum savn.
- at økið við Áir verður skipað sum ein depil fyri ferðavinnu og mentanarsøguligum upplivingum við serligum atliti at sjóvinnu.
- at virkseimið verður skipað í samstarvi millum land, kommunu og privata vinnu.

Høvuðsatdráttirnir í upplivingardeplinum er hvalastøðin, ið verður gjørd til antikvariskt aktiv og livandi savnsvirksemi við atliti at føroyskari sjóvinnu í modernaðari tíð, t.e. eftir 1856. Harumframt verður skipað mentanarsøguligt savn fyri Sunda kommunu.

Hentleikar so sum ráðstevnuhøli, gistingarmøguleikar, matstovuvirksemi, havnahentleikar hjá frítíðarsiglarum, campingpláss, útleigan av smábátum og smáttum eiga at verða knýttir at deplinum.

Fyri at fáa sum mest burturúr, er tað av stórum týdningi, at bæði land, kommuna og vinna eru við í verkætlanini.

Nevndin skjýtur upp,

- at landið hevur ábyrgd av antikvariskum viðurskiftum viðv. bygningavarðveiting og sjóvinnusamlingum og ber kostnaðin av teimum.
- at kommunan hevur ábyrgd av mentanarsøguligum økissavni í samstarvi við landið, sbr. løgtingslóg um bygdasøvn.
- at virkseimið í mestan mun rakstrarliga verður skipað eftir vinnuligum fortreytum, tó so, at landið ber kostnaðin av, at virkseimið hvílir á fakliga hollari grund.
- at kommunan hevur ábyrgd av undirstøðukervi, t.e. atkomu og klárgering av økjum til camping- og havnahentleikar. Kommuna og vinna samstarva um brúk av undirstøðukervi.
- at íløgur í camping- og havnahentleikar og rakstur av teimum verða skipaðar eftir avtalu millum kommunu og vinnu.
- at bygningar, sum metast vera liður í undirstøðukervinum og eru landsogn, verða útleigaðir til vinnufyrirøkur, ið virka í økinum.

Hvalastøðin verður umvæld eftir antikvariskum forskriftum og skipað sum sjóvinnusavn. Antikvariska virðið í altjóða høpi verður marknaðarført. Hvalastøðin er ein av teimum heilt fáu, ið eru eftir í heiminum og hin einasta, ið er varðveitt á norðaru jarðarhálvu. Løgtingsfriðing verður lýst fyri hana. Tól og annað, ið er til skjals á støðini, verður umvælt við atliti at framsýningarvirkssemi og interaktivum upplivingum. Tá antikvariska umvælingin er liðug, skal hvalastøðin kunna geva teimum vitjandi eina livandi uppliving av einum globalum ídnaði í farnari tíð. Umvælingin verður fíggað av landinum í samstarvi við útlenskar grunnar.

Fakliga virkseimið er undir eftirliti av landsantikvarinum, og savnið kann hava mentanarsøguligar lutir, sum eru landsogn, í varðveitslu. Harumframt kann sýnast fram lívfrøðiligt savnstilfar við atliti at stórhvalaveiði og sjóveiði føroyinga annars.

Gjørd verður holl í økinum, sum kann hýsa hesum virkssemi. Høllin verður gjord soleiðis, at móguleiki er fyri at sýna fram bátar, skip og aðrar lutir úr modernaðu sjóvinnusøguni.

Útiumhvørvið verður eisini nýtt í framsýningarvirksseminum, bæði á landi og á sjónum. Atløgu-bryggja verður til antikvarisk skip uttan siglingarloyvi.

Íløgurnar í sjóvinnusavnsvirkssemið verður fíggað av landinum í samstarvi við útlenskar grunnar, og raksturin av landinum og eignum inntøkum.

Økissavn verður savn fyri Sunda kommunu. Savnið verður skipað eftir løgtingslóg um bygdasøvn.

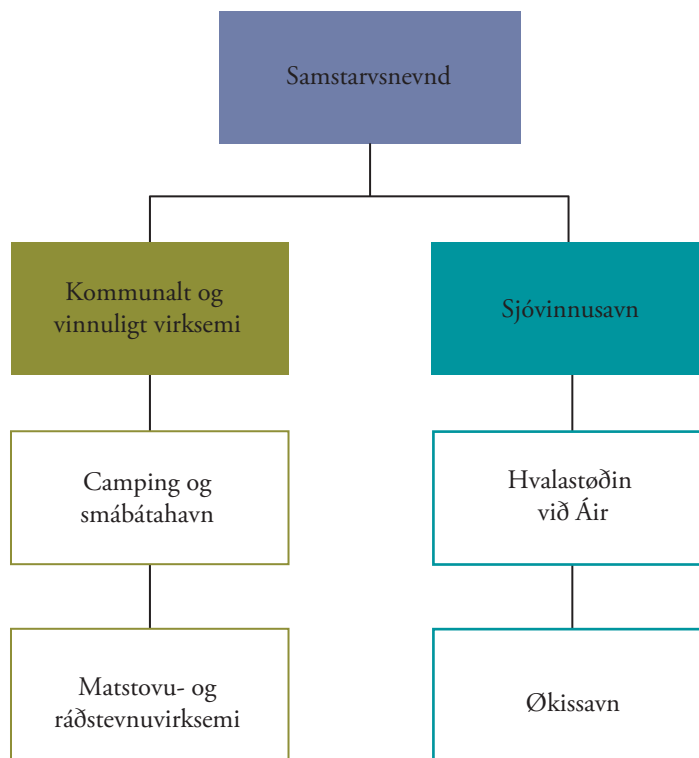
Ein partur av høllini, ið verður nýtt til sjóvinnusavn, verður settur av til økissavnið.

Økissavnið skal lýsa mentanarsøgu bygdanna í kommununi, og harumframt týðningin, ið stórhvalaveiðan hevði fyri Sundalagið, har tríggar av teimum sjei hvalastøðunum í Føroyum vóru, og fyri Føroyar annars.

Rakstrarliga og fakliga virkar økissavnið í samstarvi við landssavnið, og saman virka tey í samstarvi við ferðavinnuna fyri, at mentanar- og lívfrøðisøguligu tilboðini verða spennandi og livandi fyri tey vitjandi.

Kommunalt og vinnuligt virkssemi er knýtt at deplinum, eitt nú campingpláss, útleigan av smábátum, matstovuvirkssemi og annað.

Skipan og rakstur

Hvalastøðin við Áir verður skipað sum sjóvinnusavn og økissavn verða skipað í tøttum tilknýti millum annað viðv. starvsfólkum. Kommunala og vinnuliga virksemið fevnir millum annað um tæ-nastur til tey vitjandi. Virksemið í deplinum verður samskipað í eini samstarvsnevnd.

Grundleggjandi virksemið verður mett at kosta kr. 2.076.000 um árið.

Rakstrarkostnaður

1 savnsleiðari	Sjóvinnusavn	kr. 530.000
1 savnvørður	Økissavn	kr. 360.000
1 savnsteknikari	Sjóvinnusavn	kr. 350.000
1 skrivstovufólk	Sjóvinnusavn/økissavn	kr. 250.000
Vaktarfólk	Sjóvinnusavn/økissavn	kr. 240.000
Tilsamans (1)		kr. 1.730.000
Rakstur annars		kr. 346.000
Tilsamans (2)		kr. 2.076.000

Fígging

Nevndin metir, at tað eigur at bera til at útvega figging frá grunnum uttanlands til umvælingar av hvalastøðini og bygging í sambandi við savnsvirksemið, ið skotið verður upp. Í tí sambandi hevur tað ovurstóran týðning, at sýndur verður heimligur vilji at fremja verkætlanina.

Gerð av dispositiónsuppskoti og bráðfeingis umvælingar

Hetta fyrsta tilmælið er gjørt í ásannan av, at neyðugt er við játtan á løgtingsfíggjarlógini, um gerast skal ein nøktandi lýsing av, hvat tiltøkini, ið verða skotin upp, fara at kosta. Tørvur er á peningi til gerð av dispositiónsuppskoti fyri umvæling av hvalastøðini og økinum, ið skal hýsa sjóvinnusavns-virkseminum, økissavnsvirkseminum og tí privata vinnuvirkseminum.

Harumframt er neyðugt at seta í verk bráðfeingis tiltøk á hvalastøðini í 2008 fyri at tryggja varðveitsluna. Neyðugt er at hampa økið og gera bráðfeingis umvælingar, soleiðis at vandi ikki stendst av at ferðast í umhvørvinum og at tað kann sýnast fram virðiliga fyri møguligum íleggjarum.

Mett verður, at fíggjartørvurin fyri 2008 er kr. 990.000

Fíggjartørvur 2008

Konsulentttænasta: Skráseting av varðveitingarstøðu, bygningar	kr. 100.000
Konsulentttænasta: Skráseting av varðveitingarstøðu, tól	kr. 100.000
Bráðfeingis umvælingar (arbeiðsformaður)	kr. 140.000
Bráðfeingis umvælingar (hjálparfólk/handverkari)	kr. 140.000
Tilfar	kr. 100.000
Gerð av umvælingaruppskoti	kr. 120.000
Ferðing og umboðan í sambandi við kanningararbeiði hjá stýri	kr. 70.000
Skitsuuppskot (Sjóvinnusavn, ferðavinnuøki v.m.)	kr. 220.000
Fíggjartørvur 2008 íalt	kr. 990.000

Mentanarkapitalur

Hvalastøðin hevur virði sum mentanarkapitalur og kostnaðurin av at skipa hvalastøðina sum savn skal síggjast í mun til eina virðisøking í mentanarkapitalinum, ið hvalastøðin sum sjóvinnusavn fer at hava við sær.

Arbeiðið framyvir

Arbeiðsbólkurin mælir til,

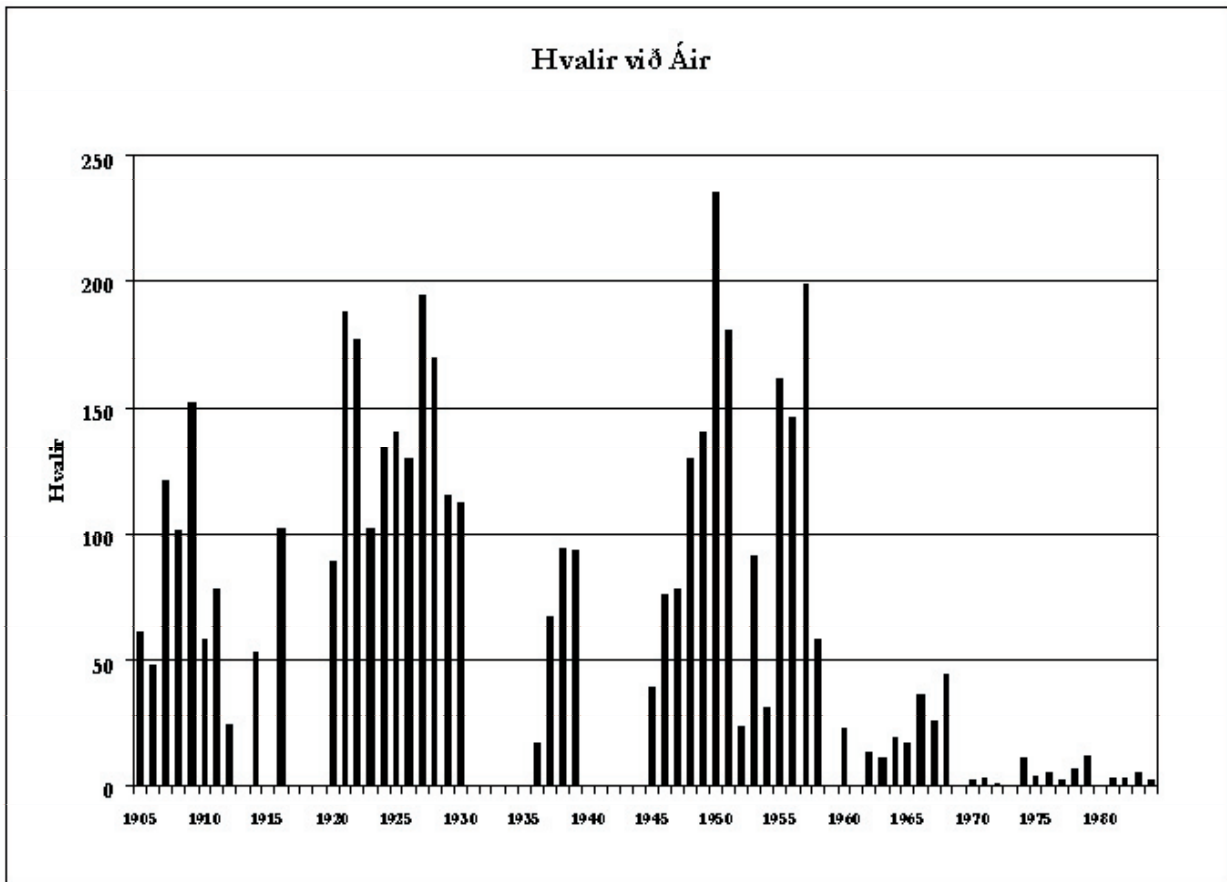
- at arbeiðið við fyrireikingunum heldur fram.
- at Mentamálaráðið fær eina játtan á lögtingsfíggarlógini áljóðandi kr. 990.000 í 2008 til hvalastøðina við Áir til bráfeingis viðlíkahald og tøkniligt fyrireikingararbeiði.
- at eitt stýri verður sett til at standa fyri fyrireikingararbeiðinum.
- at stýrið kannar møguleikar fyri eksternari fígging til umvælingararbeiði av hvalastøðini við Áir og uppbygging av sjóvinnusavni við Áir.
- at stýrið letur úr hondum endaligt uppskot um savns- og upplivingardepil við Áir í seinasta lagi 1. mai 2008.

Nevndin fyri varðveiting av Hvalastøðini við Áir

Fylgiskjal 1 Yvirlit yvir hvalastøðir, navn og eigarar

Staður	Ár	Navn	Eigarar
Gjánoyri	1894-1911	Urd	Albert Grøn, Sandefjord
	1904	Urd & Skuld	A. Grøn; A.F. Klaneness; T. Grøn
	1914	Urd+Emma	A. Grøn, Sandefjord
	1920	Urd	Haldor Virik & O. Wegger
	1925	Urd	Færøernes Hvalfanger-Selskab
Norðdepli	1898	Norddeple	Andersen & Neumann
	1899-1912	Norddeple	P. Michelsen, Sandefjord
	1913-1920	Norddeple	A/S Sudurø
	1920	Emma	E. Abrahamsen
Funningsfjørður	1901-1904	A/S Emma	C. Evesen
	1906-1913	A/S Emma	Alf Momsen, Tønsberg
	1915	A/S Emma	A. Grøn, Sandefjord
	1920	A/S Emma	H. Virik & Wegger
	1925	A/S Emma	Færøernes Hvalfanger-Selskab
Selvík	1902-1912	Norddeple	Michelsen, Norway
Lopra	1901-1916	A/S Suderø	P.O. Bogen, H.G. Thomsem; P. M.
	1923-1925	A/S Suderø	P.O.B.,H.G.T., P. Mortensen:C.M.
	1926	A/S Suderø	Johann Mortensen
	1928-1930	Det Færøske Hvalfangerselskab	Einar Mikkelsen
	1933-1939	N.J. Mortensen A/S	N.J. Mortensen A/S
	1946-1947	P/F Lopra	Gudmund Mortensen A/S
	1948-1951	P/F Lopra	P/F Lopra
	1953	P/F Lopra	P/F Lopra
Signabø	1902-1912	A/S Verdande	O. Finsen; A. Benzon; F. Børgesen
Thorsvig	1905-1912	Dansk Hvalfangst- og Fiskeri A/S	Chr.Salvesen;A.A.Dehli; E. With;
	1914	Dansk Hvalfangst- og Fiskeri A/S	C. S.; A.A. D.; E. W.; M. Wattrae
	1916	Hekla & Talkna Hvalfangerselskab	H.M. Wrangel & Co.
við Áir	1920-1930	Hekla & Talkna Hvalfangerselskab	H.M. Wrangel & Co.
	1936-1939	P/F Sperm	H.J. Joensen (Eiðis Hansjakku)
	1945-1951	P/F Sperm	H.J. Joensen (Eiðis Hansjakku)
	1952-1954	P/F Heykur	Sjóvinnubankin
	1955-1958	P/F Hvalarakstur	Kjølbroy, Klaksvík
	1962-1966	P/F Treyst	H.J. Joensen (Eiðis Hansjakku)
	1967-1969	P/F Ægir	P. Dahl
	1968	P/F Treyst	H.J.Joensen; E. Fugloy; H. Hansen
	1974-1976	P/F Ægir	P. Dahl
	1977-1984	P/F Hvítiklettur	Landsstýrið

Fylgiskjal 2 Yvirlit yvir hvalaveiðu og hvalaslög við Áir

Íalt 4.454 hvalir komu inn við Áir í árunum 1906 – 1984. Av hesum eru 4.044 greiðnaðir

3.155 nebbafiskar

524 augustar

509 seiðhvalir

124 sildrekar

62 royðrar

30 kúlubøkur

10 m

Keldulisti

Mondul nr. 1 1983

Arkitektavirkið Kári Thomsen, 1997, Uppmáting og kanning av Hvalastøðini við Áir

Bloch, D. 1999. Villini Súgdýr í Útnorðri. Føroya Skúlabókagrunnur

FF-blaðið nr. 365 2006, Tummas fór til Suður Georgia

Ginsburgh, Victor A og Throsby, David, 2006, Handbook of the Economics in Art and Culture, North Holland

Myndir: Føroya Fornminnissavn

Talvur: Føroya Náttúrugripasavn

Illustratióin: Heidi H. Poulsen

MENTAMÁLARÁÐIÐ